

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: kn.nm@regeringskansliet.se

Förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter

Diarienummer KN2023/03476

Bakgrund

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har föreslagit nationella förteckningar över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige. Myndigheterna har även föreslagit ändringar och tillägg i det svenska regelverket om invasiva främmande arter. Kommerskollegiums har bedömt myndigheterna förslag enligt EU-rätten samt WTO-rätten om handel med arterna. Regeringen vill ha synpunkter på underlagen.

Synpunkter på förslagen

Svenskt Vatten lämnar synpunkter på enbart förordningen om invasiva främmande arter (FIFA) och ändringsförslagen i den.

Motverka indirekt skydd av invasiva arter

Svenskt Vatten vill se ett välfungerande genomslag för de restriktioner som finns i direktivet, exempelvis förbud mot att tillåta arter att reproducera sig, växa eller odlas (artikel 7.1). Om önskvärd effekt ska uppnås är det viktigt att åtgärder som grundar sig på annan lagstiftning tar hänsyn till eventuell påverkan på invasiva främmande arter.

Vi föreslår därför att förordningen kompletteras med en bestämmelse om att en åtgärd eller regel ska konsekvensutredas med avseende på om den kan påverka en invasiv art innan åtgärden/regeln införs.

HaV:s föreskrifter med gränsvärden för så kallade SFÄ (Särskilda Farliga Ämnen) används för att bedöma en vattenförekomst ekologiska status. Myndighetens gränsvärden för ammoniak i vatten¹ är betydligt strängare än regeringens reglerade miljö kvalitetsnorm för ammoniak, vilken syftar till att skydda enbart svenska laxarter². HaV:s gränsvärde (som vi förstått) bygger på vetenskapliga underlag från Kanada med syftet att skydda arten puckellax (*Oncorhynchus gorbuscha*) från Stilla Havet och Nordatlanten. Den laxarten föreslår HaV ska nu förtecknas som en invasiv främmande art i Sverige och HaV skriver att den bör utrotas och omedelbart avlivas om den fångas.

¹ HVMFS 2019:25, bilaga 2, avsnitt 7.2, tabell 1.

² 3 § förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten samt bilaga 1.

Svenskt Vatten är branschorganisationen för landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna. Vår vision är att Sverige ska ha rent dricksvatten, friska sjöar och hav. Vi företräder alla 290 kommuners VA-organisationer. De förser 9,5 miljoner människor med rent vatten varje dag, året om.

En effekt av att följa HaV:s till synes missriktade skydd är ökade och onödiga höga kostnader för kväverening av avloppsvatten eller åtgärder såsom förlängda utsläppsledningar till en annan vattenförekomst eller i sämsta fall risk för försämringsförbud enligt 5 kap. 4 § miljöbalken för avloppsreningsverk som behöver byggas ut.

En utövare av ett kommunalt reningsverk med utsläpp till en å med ett rikt öringbestånd blev i en tillståndsprovning tvungen att investera mångmiljonbelopp på en extra avloppsledning från reningsverket till en annan recipient och dela upp flödet på två ledningar för att klara HaV:s ammoniakvärde. Överföring av renat avloppsvatten till en annan recipient för att klara ett enstaka värde som bidrar till att definiera en MKN kan innebära påverkan på en ny vattenförekomst med andra oönskade ämnen som inte definierar en MKN. Vad som blir miljöjuridisk rätt kan på så vis bli miljömässigt olämpligt.

Tillåts centrala verk eller en annan statlig myndighet att meddela föreskrifter som skyddar en invasiv art blir kravet på länsstyrelsen eller en kommun enligt 30 a § eller 30 b § FIFA att vidta utrotningsåtgärder kontraproduktivt och märkligt. Myndigheter på alla nivåer, kommuner och reningsverk måste rimligen dra i samma riktning och inte tvingas vidta åtgärder som är kontraproduktiva och motverkar varandra. Sammantaget måste HaV bli avsevärt omsorgsfullare vad gäller att utreda konsekvenserna av sina regler innan de beslutas.

Svenskt Vatten anser att regeringens gränsvärde ska gälla, så länge HaV:s föreskrivna värde är osäkert eller bristfälligt belagt avseende nytta, konsekvens och effekt. HaV meddelade förra året att myndigheten planerade översyn av sitt föreskrivna värde för ammoniak men drog tillbaka uppdraget i brist på uppdragstagare. HaV har i år initierat en ny upphandling.

Förtydliga om rapporteringskyldigheten

Skyldigheten i 19 § FIFA för kommuner som ansvarar för eller utför miljöövervakning att rapportera förekomst av invasiva arter är visserligen inte ny men Svenskt Vatten ser gärna att bestämmelsen förtydligas så att den exkluderar rapporteringskrav för:

- kommunala huvudmän enligt 2 § vattentjänstlagen, samt
- verksamhetsutövare som utför huvudmännens uppdrag.

Formuleringen ”... kommuner som ansvarar för eller utför miljöövervakning ska underrätta...” är otydlig vad gäller vem bestämmelsen träffar. Nedan beskriver vi varför.

En kommun är en juridisk person vars VA-verksamhet kan bedrivas av en kommunal förvaltning. Bedrivs eller ägs VA-verksamheten av ett inomkommunalt eller mellankommunalt bolag eller av ett kommunalförbund utövar en annan juridisk person verksamheten. Den kommunala huvudmannen kan även handla upp privata företag till att bedriva kommunens VA-verksamhet. I samtliga fall finansieras VA-verksamheten av och utför vattentjänster (dricksvatten, avlopp och dagvatten) åt avgiftsbetalande kollektiv (VA-kollektiv).

I en verksamhetsutövares skyldigheter ingår enligt 26 kap. 19 § MB att övervaka den egna verksamhetens påverkan på miljön, vilket exkluderar en skyldighet att utföra övervakning för andra syften. Skyldigheten kan helt eller delvis utföras genom medlemskap i ett vattenvårdsförbund i vilket även kommunen (skattekollektiv) eller andra kommuner kan vara medlemmar och ofta också privata verksamhetsutövare. Då är det förbundet som juridisk person som utför övervakningen men inte de enskilda medlemmarna.

Vattenvårdsförbund är ideella föreningar vars övervakning är en verksamhet som miljöbalken inte kan tillämpas på och som ofta frivilligt rapporterar data direkt till statliga datavårdar.

Mot den här bakgrunden ställer vi frågan om underrättelseskyldigheten i 19 § FIFA omfattar samtliga, inga eller bara vissa utövare av den allmänna VA-verksamheten?

Anders Almgren
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB